

กรมอนามัย
Department of Health

คู่มือ มาตรฐานการปฏิบัติงาน
การพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

EHA 8000

การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

กรมอนามัย
Department of Health

คู่มือ มาตรฐานการปฏิบัติงาน
การพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

EHA 8000

การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

(ฉบับปรับปรุง)

คู่มือ มาตรฐานการปฏิบัติงาน
การพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

EHA 8000 : การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (ฉบับปรับปรุง)

ISBN : 978-616-11-5574-2

จำนวนหน้า : 32 หน้า

จัดทำโดย : กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย
กระทรวงสาธารณสุข

พิมพ์ครั้งที่ 1 : กันยายน 2568

จำนวน : 2,000 เล่ม

พิมพ์ที่ : บริษัท มินนี่ กรุ๊ป จำกัด

คำนำ

ระบบการรับรองคุณภาพบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Environmental Health Accreditation : EHA) เป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปอย่างมีระบบมีมาตรฐาน และเกิดความยั่งยืน โดยส่งเสริมการบริหารจัดการที่ครอบคลุมทั้งระดับนโยบาย การปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อปกป้องสุขภาพของประชาชนและลดความเสี่ยงจากสิ่งแวดล้อม

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข จึงได้ปรับปรุงแนวทางมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure : SOP) สำหรับการพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น **ในกระบวนการที่ 8 : การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ หรือ EHA 8000** ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำหลักการของการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (Health Impact Assessment : HIA) ไปใช้สนับสนุนการดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนให้เกิดการตัดสินใจที่จะเป็นผลดีต่อสุขภาพของประชาชน ซึ่งแนวทางมาตรฐานการปฏิบัติงานฉบับนี้จะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับมาตรฐาน และดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสร้างความมั่นใจแก่ประชาชน นำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการบริหารราชการต่อไป

กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย

2568

สารบัญ

คำนำ	ก
คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงานการพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (EHA 8000 : การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ)	1
1. วัตถุประสงค์	1
2. ขอบเขต	1
3. คำนิยาม	2
4. เอกสารอ้างอิง	2
5. แผนภูมิการทำงาน	3
6. รายละเอียดของขั้นตอนการปฏิบัติงาน	6
6.1 ระยะเตรียมการ	6
6.2 ระยะดำเนินการ	8
6.3 ระยะติดตาม และประเมินผลสัมฤทธิ์	12
7. แบบฟอร์ม และเอกสารที่เกี่ยวข้อง	13
ภาคผนวก	16
แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	17
กรณีตัวอย่างการประยุกต์ใช้ EHA 8000	20
• การประยุกต์ใช้ HIA เพื่อพัฒนานโยบายเมืองสุขภาพดี	20
• การประยุกต์ใช้ HIA เพื่อการจัดการเหตุร้องเรียน เหตุรำคาญ และนำไปสู่การออกข้อกำหนดท้องถิ่น กรณีร้านรับซื้อของเก่า	22
• การประยุกต์ใช้ HIA เพื่อควบคุมกิจการตึ้นน้ำดื่มหยอดเหรียญ	24

การพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Environmental Health Accreditation : EHA) คือ กระบวนการพัฒนาให้เกิดระบบคุณภาพของการจัดบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเป็นระบบทั้งองค์กร ทำให้องค์กรเกิดการเรียนรู้ มีการประเมิน และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยยึดหลักกฎหมาย ข้อบัญญัติ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการใช้หลักวิชาการ หลักการบริหารจัดการ เพื่อให้การดำเนินงานอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคุณภาพและยั่งยืน ลดความเสี่ยงจากปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมต่อสุขภาพประชาชน ซึ่งจะเป็นการคุ้มครองสุขภาพ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นต่อไป

คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน การพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

EHA 8000 : การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้หลักการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (Health Impact Assessment หรือ HIA) ไปสนับสนุนการดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม หรือสนับสนุนให้เกิดการตัดสินใจที่จะเป็นผลดีต่อสุขภาพของประชาชน

2. ขอบเขต

กระบวนการ EHA 8000 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (Health Impact Assessment หรือ HIA) นอกจากจะเป็นเครื่องมือที่สนับสนุนให้เกิดการตัดสินใจที่จะเป็นผลดีต่อสุขภาพของประชาชน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวแล้ว EHA 8000 ยังเป็นกระบวนการที่สนับสนุนและเพิ่มคุณค่าให้กระบวนการ EHA ระบบอื่น ๆ รวมถึงการจัดการประเด็นปัญหาที่สำคัญในพื้นที่ เช่น การจัดการคุณภาพน้ำบริโภค การจัดการฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{2.5}) การจัดการกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ การจัดการเหตุรำคาญ การออกข้อกำหนดท้องถิ่น เป็นต้น และยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างหลากหลาย ทั้งสำหรับเพิ่มคุณค่าของนโยบาย แผนงาน โครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การดำเนินงานโครงการเมืองสุขภาพดี

คู่มือฉบับนี้ จึงครอบคลุมขั้นตอนการปฏิบัติงานประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ตั้งแต่ระยะเตรียมการ ซึ่งบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือทีมงานต้องมีความรู้ความเข้าใจหลักการ ขั้นตอน HIA แล้วจึงกำหนดผู้รับผิดชอบหลัก ซึ่งอาจดำเนินการในลักษณะของคณะทำงานหรือการจัดตั้งทีมงาน HIA ที่ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล) และเจ้าหน้าที่ศูนย์อนามัย ร่วมกันทำความเข้าใจต่อการดำเนินงาน HIA ตั้งแต่เริ่มแรก ต่อมาในระยะดำเนินการ เริ่มจากการกำหนดเป้าหมายของการทำ HIA การเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินผลกระทบ การจัดทำข้อเสนอมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบ การนำข้อเสนอสู่กระบวนการตัดสินใจและการนำไปใช้ประโยชน์ และการติดตามประเมินผล

3. คำนิยาม

3.1 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (Health Impact Assessment : HIA) หมายถึง กระบวนการวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายที่ใช้เพื่อการคาดการณ์ถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากนโยบาย แผน แผนงาน หรือโครงการที่มีต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน และการกระจายของผลกระทบในกลุ่มประชากร โดยการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจะกำหนดถึงกิจกรรมที่เหมาะสมในการจัดการผลกระทบเหล่านั้น (IAIA, 2006)

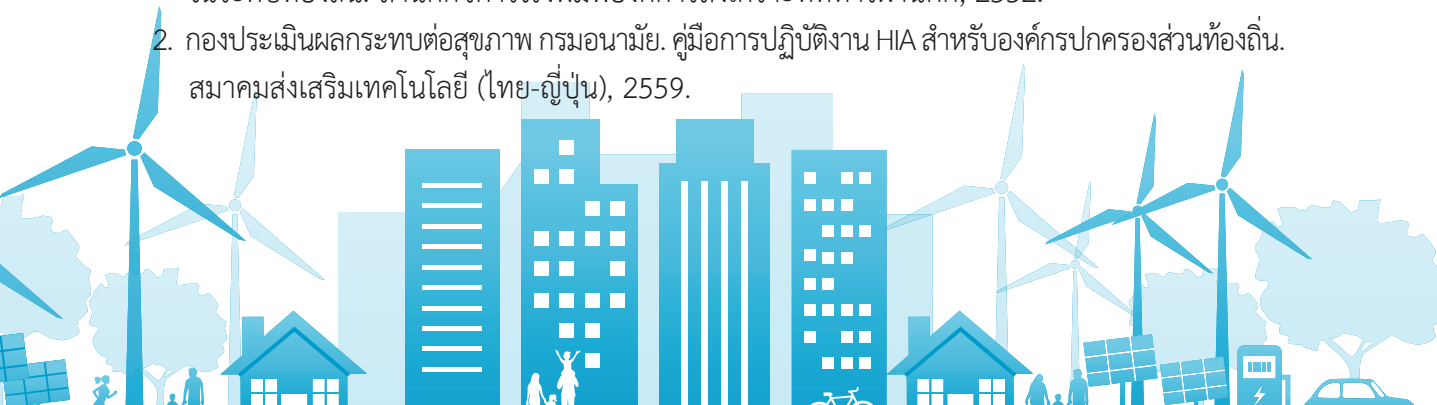
3.2 สุขภาพ หมายถึง สภาวะที่สมบูรณ์ของร่างกาย จิตใจ และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข และมีได้หมายความว่าเฉพาะเพียงแต่การปราศจากโรคและทุพพลภาพเท่านั้น (WHO, 1946)

3.3 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง ผู้ซึ่งอาจได้รับความเดือดร้อนหรือความเสียหายโดยตรงจากการดำเนินงานตามโครงการของรัฐ (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี, 2548) ในคู่มือให้หมายความรวมถึงกลุ่มผู้ได้รับผลประโยชน์ กลุ่มผู้เสียประโยชน์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา หน่วยงานอนุมติ อนุญาต หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง องค์กรพัฒนาเอกชน สื่อมวลชน และประชาชน

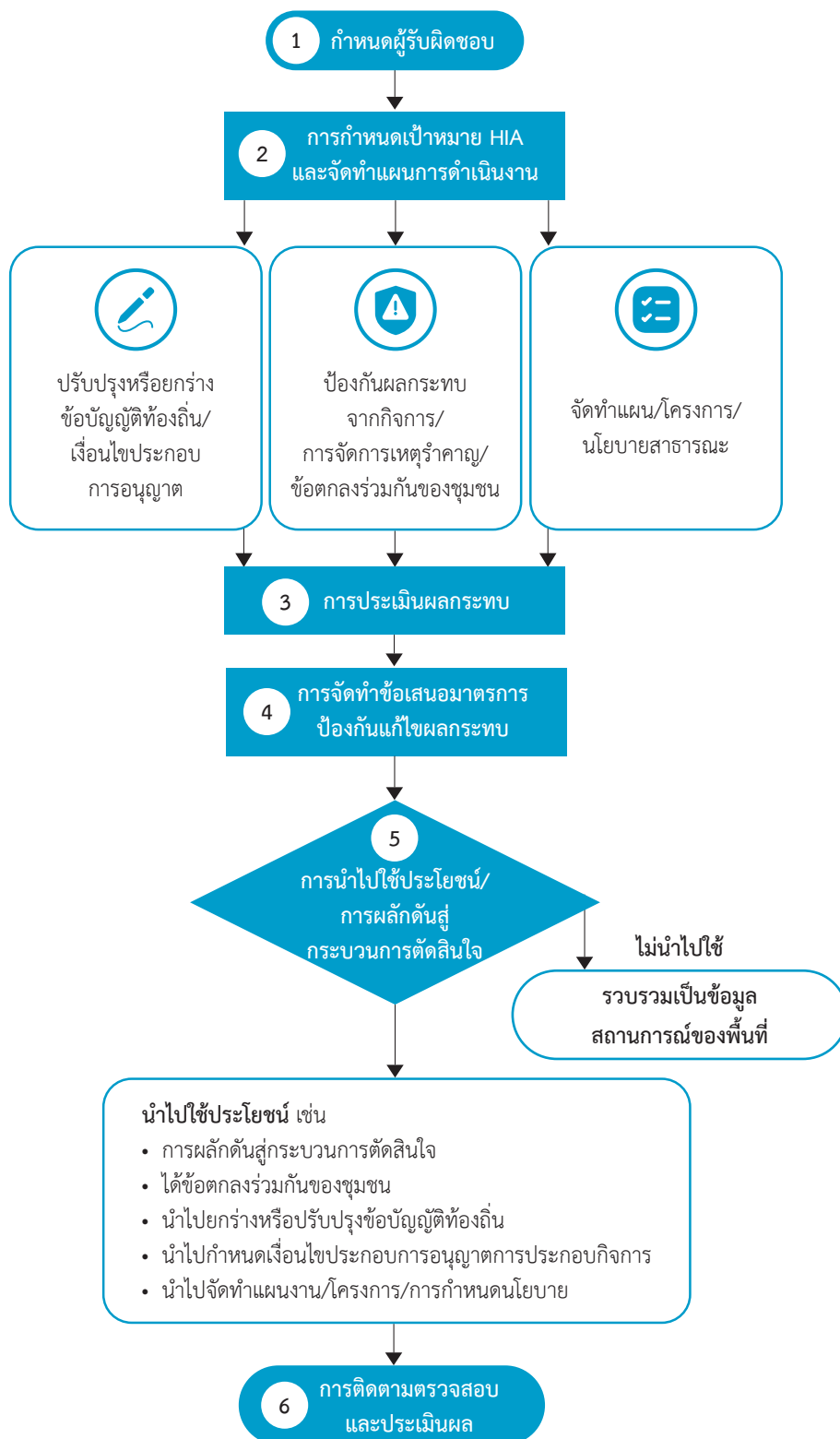
3.4 นโยบาย/กิจกรรม หมายถึง นโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรมด้านการวางแผนพัฒนา และประเด็นทางด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของชุมชน ควรทำการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ เพื่อประกอบการตัดสินใจและการป้องกันผลกระทบทางลบต่อสุขภาพของประชาชน โดยการริเริ่มจากหน่วยงานเจ้าของนโยบาย/กิจกรรม/โครงการ หรือโดยการขอใช้สิทธิจากบุคคลและคณะบุคคลตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 เพื่อสนับสนุนให้เกิดการตัดสินใจที่จะเป็นผลดีต่อสุขภาพของประชาชน

4. เอกสารอ้างอิง

1. กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย. คู่มือหลักสูตรอบรมการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในระดับท้องถิ่น. สำนักกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2552.
2. กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย. คู่มือการปฏิบัติงาน HIA สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2559.

5. แผนภูมิการทำงาน

ลำดับ	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา	มาตรฐานคุณภาพงาน	ตัวชี้วัด	ผู้รับผิดชอบ
ระยะเตรียมการ					
1	กำหนดผู้รับผิดชอบ	5 วัน	1. มีความรู้ด้านสาธารณสุข (อนามัยสิ่งแวดล้อม) หรือผ่านการอบรมหลักสูตร HIA หรือมีประสบการณ์ในการทำงาน HIA อย่างน้อย 1 ปี 2. กำหนดหน้าที่ของผู้รับผิดชอบและคณะทำงาน	มีคำสั่งแต่งตั้งหรือหนังสือมอบหมายผู้รับผิดชอบ/เอกสารมอบหมายงานหรือคำสั่งคณะทำงาน	นายกเทศมนตรี/ผู้บริหารท้องถิ่น
ระยะดำเนินการ					
2	การกำหนดเป้าหมาย HIA และจัดทำแผนการดำเนินงาน ปรับปรุงหรือร่างข้อบัญญัติท้องถิ่น/เงื่อนไขประกอบการอนุญาต ป้องกันผลกระทบจากกิจการ/การจัดการเหตุรำคาญ/ข้อตกลงร่วมกันของชุมชน จัดทำแผน/โครงการ/นโยบายสาธารณะ	10 วัน	1. กำหนดประเด็นที่จะทำการประเมินผลกระทบ 2. กำหนดเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการทำ HIA 3. มีแผนการในการดำเนินงานที่ชัดเจน	เอกสารหรือหลักฐานดังนี้ - คัดเลือกประเด็นที่กำหนดเป้าหมายการทำ HIA - แผนการดำเนินงาน	ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมาย/คณะทำงาน
3	การประเมินผลกระทบ	15 - 45 วัน	1. มีฐานข้อมูลสถานการณ์การเจ็บป่วย/สุขภาพและข้อมูลปัญหาสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ หรือ มีฐานข้อมูลสถานการณ์การเจ็บป่วยและข้อมูลสิ่งแวดล้อมของกิจการ/โครงการหรือประเด็นที่จะประเมินผลกระทบ 2. มีข้อมูลผลกระทบหรือความเสี่ยงต่อสุขภาพ และกลุ่มเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบ/จัดลำดับความสำคัญของผลกระทบ	เอกสารฐานข้อมูลสถานการณ์ปัญหาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและสุขภาพในประเด็นที่คัดเลือก และเอกสารสรุปผล การวิเคราะห์/คาดการณ์ผลกระทบที่อาจเกิดจากกิจการ/โครงการ/แผนงาน/นโยบายในประเด็นที่ทำการประเมิน	ผู้รับผิดชอบและคณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย
4	การจัดทำข้อเสนอมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบ	7 - 15 วัน	มีข้อเสนอมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่ผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็น/การมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	เอกสารสรุปข้อเสนอมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบ	ผู้รับผิดชอบและคณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย

ลำดับ	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา	มาตรฐานคุณภาพงาน	ตัวชี้วัด	ผู้รับผิดชอบ
5		20 - 30 วัน	มีการผลักดันข้อเสนอ มาตรการ/แผนงาน/โครงการ หรือข้อตกลงร่วมเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหาร อบท. หรือ นำเสนอข้อมูลต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือมีการนำไปใช้ประโยชน์หรือเกิดการแก้ไขปัญหา	1. เอกสารการเสนอข้อมูลผลการดำเนินงาน และมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบ หรือ แผนการพัฒนา 2. เอกสารสรุปผลการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบ	ผู้บริหารท้องถิ่นและผู้รับผิดชอบและคณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย
ระยะติดตาม และประเมินผลสัมฤทธิ์					
6			1. มีแผนการติดตามตรวจสอบและประเมินผลครอบคลุมมาตรการหรือแผนที่กำหนดไว้/มีกลไกการติดตามตรวจสอบฯ 2. มีการดำเนินงานตามแผนติดตามตรวจสอบ/ดำเนินงานตามมาตรการ	1. แผนการดำเนินงานติดตามตรวจสอบและประเมินผล 2. เอกสารแสดงผลการดำเนินงานติดตามตรวจสอบ	ผู้รับผิดชอบและคณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย

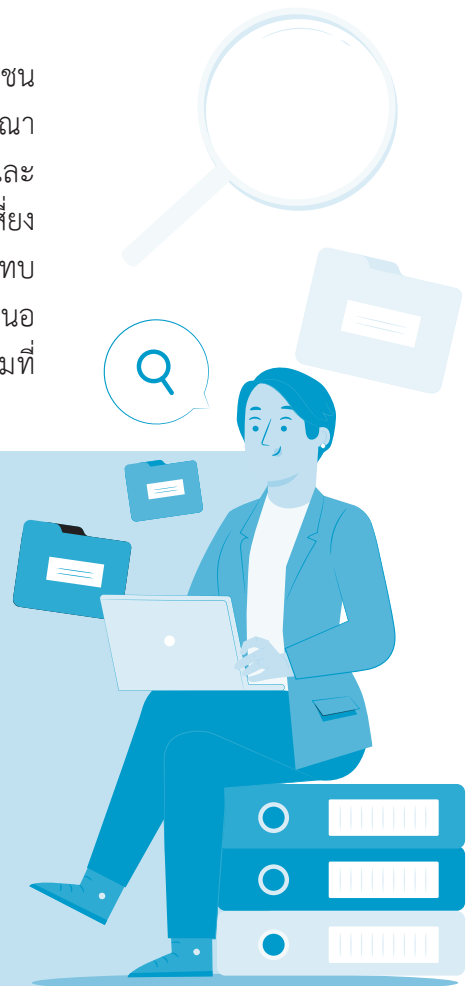

6. รายละเอียดของขั้นตอนการปฏิบัติงาน

กระบวนการ HIA จะพิจารณาผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ตามปัจจัยต่าง ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพ ซึ่งจะพิจารณาผลกระทบทั้งผลทางบวกและทางลบ ดำเนินการได้ทั้งระยะก่อน และระหว่าง หากเป็นผลกระทบที่มีนัยสำคัญหรือมีแนวโน้มที่จะเกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพก็จะเสนอมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบ หากเป็นผลกระทบเชิงบวกก็ให้เสนอมาตรการส่งเสริมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และข้อเสนอดังกล่าวจะนำเสนอต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจเพื่อนำไปดำเนินการตามข้อเสนอต่อไป

หลักการสำคัญของ HIA

- ✓ การรวบรวมข้อมูลและหลักฐานทางวิชาการของชุมชนหรือท้องถิ่นที่สามารถระบุคาดการณ์เกี่ยวกับผลกระทบต่อสุขภาพและกลุ่มเสี่ยงที่อาจได้รับผลกระทบอย่างรอบด้าน
- ✓ การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- ✓ การจัดทำข้อเสนอมาตรการป้องกันแก้ไขปัญหาผลกระทบหรือมาตรการส่งเสริมสุขภาพที่เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น

รายละเอียดของขั้นตอนการปฏิบัติงาน มีดังนี้

6.1 ระยะเตรียมการ

ระยะเตรียมการ จะเป็นการเตรียมบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดูแลรับผิดชอบงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ ขั้นตอน ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ HIA โดยสามารถเข้ารับการอบรมด้าน HIA ที่จัดโดยหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมอนามัย (ส่วนกลางและศูนย์อนามัย) สถาบันการศึกษา และในรูปแบบหลักสูตรออนไลน์ หรือการเรียนรู้ด้วยตนเองจากเอกสารคู่มือ หรือจากสื่อออนไลน์ เช่น หลักสูตร “การจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ของกรมอนามัย (<https://mooc.anamai.moph.go.th>)

กรณีที่ทำเนิกรเป็นคณะทำงาน หรือทีมงาน จำเป็นต้องมีบุคลากรอย่างน้อย 1 ท่าน ในคณะทำงานหรือทีมงานที่ผ่านการอบรม HIA หรือมีประสบการณ์ในการทำงาน HIA อย่างน้อย 1 ปี รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

การกำหนดผู้รับผิดชอบ

นายกเทศมนตรีหรือผู้บริหารท้องถิ่นจะมอบหมายผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ทั้งนี้ผู้ที่ได้รับมอบหมายต้องมีความรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมหรือผ่านการอบรมด้าน HIA ที่จัดโดยหน่วยงานต่าง ๆ หรือมีผลงานด้าน HIA หรือเรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ

นอกจากนี้อาจจะแต่งตั้งในรูปแบบคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานที่มีหน่วยงานด้านสาธารณสุขเป็นองค์ประกอบ ซึ่งมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบหรือคณะทำงานอย่างชัดเจน โดยกำหนดให้มีบุคลากรอย่างน้อย 1 ท่าน ในคณะทำงานจะต้องมีความรู้ มีประสบการณ์ หรือผ่านการอบรมด้าน HIA โดยมีหลักฐานที่แสดงว่าได้ผ่านการอบรม HIA มาแล้ว หรือหากผู้รับผิดชอบเคยมีประสบการณ์ทำงาน HIA มาก่อน ให้แสดงรายงานผลการดำเนินงานที่ผ่านมา หรือหากเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้แสดงเอกสารสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้

6.2 ระยะดำเนินการ

1) การกำหนดเป้าหมายการทำ HIA และจัดทำแผนการดำเนินงาน

มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นเบื้องต้น และสามารถระบุได้ว่าจะนำผลการทำ HIA ไปใช้ประโยชน์อย่างไร มีรายละเอียดการทำงาน ดังนี้

1.1) ผู้รับผิดชอบหรือคณะทำงานหรือทีมงาน “คัดเลือกประเด็น” ที่จะทำ HIA เช่น กรณีกิจการตึ้นน้ำหยอดเหรียญ กรณีกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภทใดประเภทหนึ่ง กรณีการดำเนินงานเมืองสุขภาพดี (ซึ่งมี 18 ประเด็นงานสำคัญ) เป็นต้น

1.2) ผู้รับผิดชอบหรือคณะทำงานหรือทีมงาน “กำหนดเป้าหมาย” ในการทำ HIA เช่น

- ✓ เพื่อป้องกันผลกระทบจากการประกอบกิจการ หรือเพื่อจัดการปัญหาเรื่องร้องเรียนเหตุรำคาญโดยได้ข้อตกลงร่วมกันของชุมชน
- ✓ เพื่อกร่างหรือปรับปรุงข้อบัญญัติท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม
- ✓ เพื่อจัดทำนโยบายการจัดการขยะของท้องถิ่น
- ✓ เพื่อจัดทำแผนยกระดับสู่เมืองสุขภาพดีระดับทอง

1.3) จัดทำแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยควรประกอบด้วย กิจกรรม วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลา

2) การประเมินผลกระทบ

มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบผลกระทบต่อสุขภาพทั้งด้านบวกและด้านลบของประเด็นที่คัดเลือกในข้างต้นหรือทราบแนวโน้มความเสี่ยงต่อสุขภาพหากไม่มีการดำเนินการจัดการป้องกันหรือแก้ไข รวมทั้งเพื่อให้สามารถจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบหรือความเสี่ยงต่อสุขภาพ โดยในขั้นตอนการประเมินผลกระทบต้องมีการดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อมูลดังต่อไปนี้

2.1) การดำเนินการทำ HIA เพื่อจัดทำแผนงาน นโยบายของท้องถิ่น ควรมีข้อมูลสถานการณ์การเจ็บป่วยหรือข้อมูลสถานะสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ ข้อมูลสถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ โดยสามารถดึงข้อมูลจากเอกสารรายงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือการเก็บข้อมูลภาคสนาม

2.2) การดำเนินการทำ HIA เพื่อป้องกันผลกระทบจากการประกอบกิจการหรือเพื่อจัดการเรื่องร้องเรียน เหตุรำคาญ หรือการทำ HIA เพื่อยกเว้นหรือปรับปรุงข้อบัญญัติท้องถิ่น ควรมีข้อมูลสถานการณ์การเจ็บป่วยหรือข้อมูลสถานะสุขภาพของประชาชนในพื้นที่และข้อมูลสถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับกิจการหรือประเด็นที่คัดเลือก

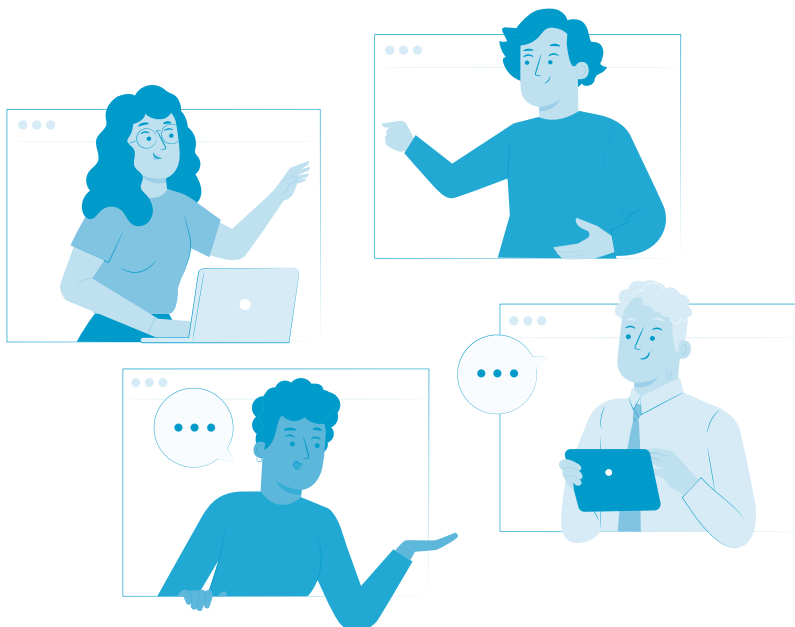
2.3) มีข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพหรือความเสี่ยงต่อสุขภาพ และกลุ่มเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบ/จัดลำดับความสำคัญของผลกระทบ โดยผลกระทบหรือความเสี่ยงต่อสุขภาพสามารถวิเคราะห์เชิงคุณภาพโดยใช้ทีมงาน HIA เป็นผู้วิเคราะห์ว่าจะเกิดผลกระทบด้านบวกหรือด้านลบต่อประชากรกลุ่มใดบ้าง หรือวิเคราะห์ผลกระทบเชิงปริมาณโดยการเทียบกับค่ามาตรฐานหรือการดูแนวโน้ม (Trend) หรือการประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพ (เชิงคุณภาพ/เชิงปริมาณ)ว่าจะเกิดความเสี่ยงต่อประชากรกลุ่มใดบ้างและนำข้อมูลผลกระทบแต่ละประเด็นมาจัดลำดับความสำคัญ เพื่อช่วยในการวางแผนหรือกำหนดมาตรการหรือทำข้อตกลงร่วมกันของชุมชนดังในขั้นตอนถัดไป

3) การจัดทำข้อเสนอมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบ

เป็นการนำผลที่ได้จากขั้นตอนการประเมินผลกระทบมากำหนดมาตรการ ซึ่งควรมีการดำเนินงานดังนี้

3.1) นำข้อมูลการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพทั้งทางลบและทางบวกที่ได้จากแต่ละประเด็นที่ทำการประเมินผลกระทบมาออกแบบมาตรการป้องกันและลดผลกระทบต่อสุขภาพเพื่อรองรับผลกระทบแต่ละประเด็น โดยมาตรการอาจเป็นในลักษณะรูปแบบการสร้างข้อตกลงร่วมกันในการจัดการปัญหา การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย การปรับปรุงพัฒนาเชิงโครงสร้าง การมีระบบป้องกันมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อม การอบรมให้ความรู้ การสื่อสารประชาสัมพันธ์ เป็นต้น ซึ่งขึ้นกับผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อใช้ในการปรับปรุงนโยบาย แผนงาน โครงการ/กิจการ กิจกรรมหรือนำไปสู่การป้องกันแก้ไขปัญหามีความจำเพาะกับสถานการณ์ในพื้นที่

3.2) จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น แกนนำชุมชน ผู้แทนกลุ่มประชาชนที่ได้รับผลกระทบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินการผ่านช่องทางหรือวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดประชุม การจัดประชาพิจารณ์ การสัมภาษณ์ การใช้แบบสำรวจความคิดเห็น เป็นต้น เพื่อให้ข้อเสนอมาตรการในการป้องกันและลดผลกระทบต่อสุขภาพมีความสมบูรณ์รอบด้าน ลดความวิตกกังวลของผู้ที่อาจจะได้รับผลกระทบ และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหในพื้นที่ให้ได้มากที่สุด

4) การนำไปใช้ประโยชน์ หรือการผลักดันสู่กระบวนการตัดสินใจ

เป็นการนำผลการประเมินผลกระทบและข้อเสนอมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบไปใช้ประโยชน์ รวมทั้งเสนอต่อผู้บริหารของท้องถิ่นหรือผู้มีอำนาจในการตัดสินใจให้มีการนำไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติ

แนวทางการนำไปใช้ประโยชน์

- ✔ นำผลที่ได้เสนอต่อผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพิจารณาตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ ของท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีมาตรการป้องกันและลดผลกระทบต่อสุขภาพ หรือการปรับเปลี่ยน/พัฒนานโยบาย แผนงาน โครงการ ให้มีผลดีต่อสุขภาพมากยิ่งขึ้น หรืออาจนำผลที่ได้เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการป้องกันและลดผลกระทบสุขภาพประชาชน
- ✔ นำผลที่ได้ไปใช้เป็นข้อตกลงร่วมกันของชุมชนและสถานประกอบกิจการ เพื่อเป็นการป้องกันและลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนกลุ่มเสี่ยง
- ✔ นำผลที่ได้ไปยกร่างหรือปรับปรุงข้อบัญญัติท้องถิ่นให้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและเกิดความร่วมมือของทุกภาคส่วน
- ✔ นำผลที่ได้ไปประกอบการกำหนดเงื่อนไขประกอบการอนุญาตการประกอบกิจการ โดยการเพิ่มเติมมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่ได้จากกระบวนการรับฟังความคิดเห็น กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้การอนุญาตประกอบกิจการมีความรอบคอบและสมบูรณ์มากขึ้น

ทั้งนี้ เมื่อมีการนำไปใช้ประโยชน์และเกิดผลในทางปฏิบัติ ควรมีการจัดทำเป็นเอกสารสรุปผลการดำเนินงาน

6.3 ระยะติดตาม และประเมินผลสัมฤทธิ์

การติดตามตรวจสอบและประเมินผล

หลังจากที่มีการนำผลที่ได้จากการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพไปใช้ประโยชน์หรือนำเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดทำแผนการติดตามตรวจสอบและประเมินผล รวมทั้งการจัดทำรายงานการติดตามประเมินผลด้วย ซึ่งจะทำให้ทราบว่ามีมาตรการที่กำหนดให้ผู้เกี่ยวข้องนำไปดำเนินการนั้น ได้มีการดำเนินการจริงและเกิดการแก้ไขปัญหาได้จริงหรือไม่ นอกจากนี้ ผลของการติดตามอาจใช้เพื่อปรับปรุงมาตรการให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น หรือในทางกลับกันอาจกำหนดให้มีความเข้มงวดมากขึ้น เพื่อให้เกิดการแก้ไขและป้องกันปัญหาที่เหมาะสมต่อไป และมีการสรุปรายงานการติดตามประเมินผลทุก 6 เดือน หรือตามความเหมาะสม

7. แบบฟอร์ม และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

- ✓ ตัวอย่างแบบฟอร์มการกำหนดเป้าหมายการทำ HIA และแผนการดำเนินงาน HIA
- ✓ ตัวอย่างแบบฟอร์มการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบเร่งด่วน
- ✓ ตัวอย่างแบบฟอร์มสรุปผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดจากกิจกรรม/โครงการ/แผนงาน/นโยบาย ในประเด็นที่ทำการประเมินผลกระทบ
- ✓ ตัวอย่างแบบฟอร์มสรุปข้อเสนอมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบ
- ✓ ตัวอย่างแบบฟอร์มผลการรับฟังความคิดเห็นจากกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น รายงานการประชุม ผลการสำรวจความเห็น

แบบฟอร์ม
และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผลผลิตที่ได้สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ
ต่อการจัดทำ
ข้อกำหนด
ของท้องถิ่น

ความเห็นประกอบ
ต่อการตัดสินใจ
อนุมัติอนุญาต
ในการดำเนินการ

ข้อตกลงร่วมกัน
หรือข้อเสนอแนะ
ในการปรับปรุง
นโยบาย โครงการ

ประโยชน์ของ EHA 8000

1

เป็นการรวบรวม
หลักฐานจากข้อมูล
เชิงปริมาณและ
เชิงคุณภาพ
เพื่อการตัดสินใจ

2

ส่งเสริม
การทำงานร่วมกัน
และแก้ไขปัญหา
อย่างมีส่วนร่วม

3

เป็นแนวทาง
กำหนดแผนการ
ติดตามตรวจสอบ
เฝ้าระวังผลกระทบ
ที่อาจเกิดขึ้น

4

สนับสนุน
ให้เกิดการพัฒนา
แบบยั่งยืน

ภาคผนวก

- ✓ แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ✓ กรณีตัวอย่างการประยุกต์ใช้ EHA 8000

แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเด็นงานที่ 8 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (Health Impact Assessment : HIA)

รหัสการรับรอง EHA : 8000 ให้มีผลการดำเนินงานตามเงื่อนไขที่กำหนด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 6 การจัดการกระบวนการ คะแนนเต็ม 100 คะแนน

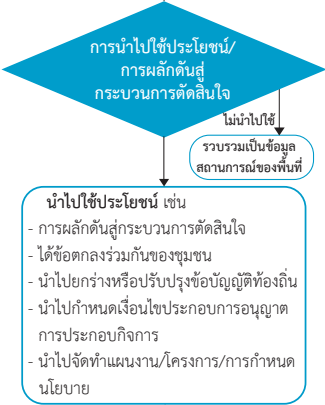
ตารางที่ 1 แสดงข้อกำหนดเงื่อนไขการ “ผ่าน” เกณฑ์กระบวนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

ผ่าน	มีการดำเนินงานตามแผนภูมิการทำงาน คิดเป็น 60 คะแนนขึ้นไป
ไม่ผ่าน	ไม่สามารถดำเนินการตามเงื่อนไขที่กำหนด

ตารางที่ 2 : ตารางแจกแจงคะแนน

ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ใน ☐ หน้าข้อความที่เป็นจริง ในช่อง “แนวทางการพิจารณา (A)” และระบุคะแนนที่ได้ ในช่อง “คะแนนที่ได้ (B)” โดยพิจารณาให้คะแนนตาม “หลักฐาน” ที่ปรากฏ กรณีไม่มีการดำเนินการตามแนวทางการพิจารณาดังกล่าว ให้ระบุคะแนนที่ได้ เป็น “0”

ลำดับ	ผังกระบวนการ	ผลการประเมิน	คะแนนเต็ม (A)	คะแนนที่ได้ (B)	หลักฐาน
1	กำหนดผู้รับผิดชอบ	☐ มีการดำเนินการ ☐ ไม่มีการดำเนินการ	10		1. มีคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบหรือหนังสือมอบหมายผู้รับผิดชอบหรือคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน (5 คะแนน) 2. หลักฐานการเข้ารับการอบรม หรือหลักฐานผลการดำเนินงาน HIA ของผู้รับผิดชอบหรือคณะทำงาน เช่น ใบประกาศนียบัตร หนังสืออนุมัติ รายงานผลการดำเนินงาน (5 คะแนน)
2	การกำหนดเป้าหมาย HIA และจัดทำแผนการดำเนินงาน ปรับปรุงหรือยกร่างข้อบัญญัติท้องถิ่น/เงื่อนไขประกอบกรอบการอนุญาต ป้องกันผลกระทบจากการจัดการเหตุรำคาญ/ข้อขัดข้องร่วมกันของชุมชน จัดทำแผน/โครงการ/นโยบายสาธารณะ	☐ มีการดำเนินการ ☐ ไม่มีการดำเนินการ	10		เอกสารหรือหลักฐานแสดงแผนการดำเนินงาน (10 คะแนน) 1. กำหนดประเด็นที่จะทำการประเมินผลกระทบ (2 คะแนน) 2. กำหนดเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการทำ HIA (3 คะแนน) 3. มีแผนการในการดำเนินงานที่ชัดเจน (5 คะแนน)

ลำดับ	ผังกระบวนการ	ผลการประเมิน	คะแนน เต็ม (A)	คะแนน ที่ได้ (B)	หลักฐาน
3		☐ มีการดำเนินการ ☐ ไม่มีการดำเนินการ	40		1. ฐานข้อมูลสถานการณ์ปัญหาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและสุขภาพในประเด็นที่คัดเลือก (20 คะแนน) 2. เอกสารสรุปผลการวิเคราะห์/คาดการณ์ผลกระทบที่อาจเกิดจากกิจการ/โครงการ/แผนงาน/นโยบายในประเด็นที่ทำการประเมิน (20 คะแนน)
4		☐ มีการดำเนินการ ☐ ไม่มีการดำเนินการ	10		1. เอกสารสรุปข้อเสนอมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบ (5 คะแนน) 2. เอกสารสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นจากกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น รายงานการประชุม (5 คะแนน)
5		☐ มีการดำเนินการ ☐ ไม่มีการดำเนินการ	20		เอกสารนำเสนอข้อมูลต่อผู้บริหารอปท./การประชุมสภาท้องถิ่น หรือ เอกสารการนำเสนอข้อมูลต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือมีการนำไปใช้ประโยชน์หรือเกิดการแก้ไขปัญหา (20 คะแนน)
6		☐ มีการดำเนินการ ☐ ไม่มีการดำเนินการ	10		1. มีแผนการติดตามตรวจสอบและประเมินผล (5 คะแนน) 2. มีรายงานผลการติดตามตรวจสอบ/เอกสารสรุปผลการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบ (5 คะแนน)

องค์ประกอบที่ 7 การวัดผลลัพธ์ คะแนนเต็ม 100 คะแนน

ผลลัพธ์ : องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีข้อเสนอมาตรการป้องกันและลดผลกระทบด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินโครงการ กิจกรรม กิจการ สามารถแก้ไขปัญหาและมีการติดตามประเมินผลการดำเนินการแก้ไขปัญหา

คำชี้แจง : ให้พิจารณาตามประเด็นการวัดผล โดยมีคะแนนเต็ม (A) และให้ระบุคะแนนที่ได้ ในช่อง “คะแนนที่ได้ (B)”

ประเด็นการวัดผล	หลักฐานที่ปรากฏ	คะแนนเต็ม (A)	คะแนนที่ได้ (B)
ข้อเสนอมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็น/การมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- เอกสารสรุปข้อเสนอมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบ - เอกสารผลการรับฟังความคิดเห็นจากกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	60	
มีการนำไปใช้ประโยชน์หรือการผลักดันสู่กระบวนการตัดสินใจ เพื่อจัดการผลกระทบ/แก้ไขปัญหา หรือดำเนินการให้เกิดผลดีต่อสุขภาพของประชาชน	เอกสารการนำเสนอข้อมูลต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือ มีการนำไปใช้ประโยชน์หรือเกิดการแก้ไขปัญหา	30	
มีการติดตามประเมินผล	แผนการดำเนินงานติดตามตรวจสอบประเมินผลหรือ เอกสารสรุปผลการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบ	10	
รวมคะแนน		100	

กรณีตัวอย่างการประยุกต์ใช้ EHA 8000

การประยุกต์ใช้ HIA เพื่อพัฒนานโยบายเมืองสุขภาพดี

กระบวนการ	แนวทางการประเมิน/หลักฐาน	ตัวอย่างหลักฐาน
1. กำหนดผู้รับผิดชอบ	- มีคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ หรือหนังสือมอบหมายผู้รับผิดชอบ หรือคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน (5 คะแนน) - หลักฐานการเข้ารับการอบรม หรือหลักฐานผลการดำเนินงาน HIA ของผู้รับผิดชอบหรือคณะทำงาน เช่น ใบประกาศนียบัตร หนังสืออนุมัติ รายงานผลการดำเนินงาน (5 คะแนน)	- ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม หรือบุคลากรของ อปท. ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงาน HIA หรือคำสั่งคณะกรรมการขับเคลื่อนเมืองสุขภาพดี - ผู้รับผิดชอบของเทศบาลได้รับการอบรม HIA
2. การกำหนดเป้าหมาย การทำ HIA และจัดทำแผนการดำเนินงาน	- คัดเลือกประเด็น (2 คะแนน) - กำหนดเป้าหมายการทำ HIA (3 คะแนน) - แผนการดำเนินงาน (5 คะแนน)	เป้าหมาย : ยกระดับการพัฒนานโยบายเมืองสุขภาพดี - ทบทวนข้อมูลสถานการณ์ของเมือง - ประเมินตนเองตามเกณฑ์เมืองสุขภาพดี (เพื่อให้ทราบ Gap ที่จะพัฒนา) - กำหนดประเด็นหรือตัวชี้วัดที่ต้องการยกระดับการพัฒนาและกำหนดเป้าหมาย - จัดทำแผนการดำเนินการตามแนวทางเมืองสุขภาพดี
3. การประเมินผลกระทบ	- มีฐานข้อมูลสถานการณ์ปัญหาทั้งด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและด้านสุขภาพ/สาธารณสุข ในประเด็นที่คัดเลือก เช่น ในรูปแบบ Excel Dashboard หรือระบบฐานข้อมูลของ อปท. (20 คะแนน) - เอกสารสรุปผลการวิเคราะห์/คาดการณ์ผลกระทบที่อาจเกิดจากกิจการ/โครงการ/แผนงาน/นโยบายในประเด็นที่ทำการประเมิน (20 คะแนน)	- รวบรวมข้อมูลสถานการณ์อนามัยสิ่งแวดล้อม และสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่คัดเลือก รวมทั้งข้อมูลการคาดการณ์ผลกระทบที่เกิดขึ้นในประเด็นที่ทำการประเมิน กลุ่มเสี่ยง ผู้มีส่วนได้เสีย - จัดลำดับความสำคัญของปัญหาหรือตัวชี้วัดที่ต้องการพัฒนา

กระบวนการ	แนวทางการประเมิน/หลักฐาน	ตัวอย่างหลักฐาน
4. การจัดทำข้อเสนอ มาตรการป้องกันแก้ไข ผลกระทบ	• มีเอกสารสรุปข้อเสนอมาตรการป้องกัน แก้ไขผลกระทบ (5 คะแนน) • มีเอกสารผลการรับฟังความคิดเห็นจาก กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น รายงาน การประชุม (5 คะแนน)	• จัดทำ (ร่าง) แผนการพัฒนา/ยกระดับ การพัฒนานโยบายเมืองสุขภาพดี • จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของ ผู้มีส่วนได้เสีย (ผู้บริหาร อปท. หน่วยงาน แกนนำชุมชน ประชาชน) ต่อแผนการพัฒนาเมืองสุขภาพดีของ อปท. • สรุป/จัดทำรายงาน ข้อเสนอและมาตรการ ในการลดผลกระทบต่อสุขภาพ และ มาตรการเพื่อส่งเสริมพัฒนาตามประเด็น ตัวชี้วัดเมืองสุขภาพดี
5. การนำไปใช้ประโยชน์/ การผลักดันสู่กระบวนการ ตัดสินใจ	มีการนำเสนอข้อมูลต่อผู้บริหาร อปท./ การประชุมสภาท้องถิ่น หรือ มีการนำเสนอ ข้อมูลต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือมีการนำ ไปใช้ประโยชน์ หรือเกิดการแก้ไขปัญหา (20 คะแนน)	เอกสารนำเสนอข้อมูลต่อผู้บริหาร อปท. และ การประชุมสภาท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหาร/ ผู้มีอำนาจตัดสินใจ รับทราบข้อมูล สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนหรือ เห็นชอบต่อแผนพัฒนา/แผนการยกระดับ
6. การติดตามตรวจสอบ และประเมินผล	มีแผนการดำเนินงานติดตามตรวจสอบ ประเมินผล หรือมีเอกสารสรุปผลการปฏิบัติ ตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบ (10 คะแนน)	• รายงานการประชุมติดตามความก้าวหน้า การพัฒนาเมืองสุขภาพดี เช่น ผ่านกลไก คณะทำงานเมืองสุขภาพดี • รูปภาพการประชุม

การประยุกต์ใช้ HIA เพื่อการจัดการเหตุร้องเรียน เหตุรำคาญ
และนำไปสู่การออกข้อกำหนดท้องถิ่น กรณีร้านรับซื้อของเก่า

กระบวนการ	แนวทางการประเมิน/หลักฐาน	ตัวอย่างหลักฐาน
1. กำหนดผู้รับผิดชอบ	- มีคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ หรือหนังสือมอบหมายผู้รับผิดชอบ หรือคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน (5 คะแนน) - หลักฐานการเข้ารับการอบรม หรือหลักฐานผลการดำเนินงาน HIA ของผู้รับผิดชอบหรือคณะทำงาน เช่น ใบประกาศนียบัตร หนังสืออนุมัติ รายงานผลการดำเนินงาน (5 คะแนน)	- ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม หรือบุคลากรของ อปท. ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงาน HIA - ผู้รับผิดชอบของเทศบาลได้รับการอบรม HIA จากศูนย์อนามัย
2. การกำหนดเป้าหมาย การทำ HIA และจัดทำแผนการดำเนินงาน	- คัดเลือกประเด็น (2 คะแนน) - กำหนดเป้าหมายการทำ HIA (3 คะแนน) - แผนการดำเนินงาน (5 คะแนน)	เป้าหมาย : ใช้ HIA เพื่อออกข้อกำหนดท้องถิ่น - ทบทวนข้อมูลเบื้องต้น จัดเวทีรับฟังความคิดเห็น - จัดทำแผนการดำเนินการตามประเด็นที่ศึกษา กำหนดกิจกรรม บทบาทหน้าที่ ระยะเวลา
3. การประเมินผลกระทบ	- มีฐานข้อมูลสถานการณ์ปัญหาทั้งด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและด้านสุขภาพ/สาธารณสุข ในประเด็นที่คัดเลือก เช่น ในรูปแบบ Excel Dashboard หรือระบบฐานข้อมูลของ อปท. (20 คะแนน) - เอกสารสรุปผลการวิเคราะห์/คาดการณ์ผลกระทบที่อาจเกิดจากกิจการ/โครงการ/แผนงาน/นโยบายในประเด็นที่ทำการประเมิน (20 คะแนน)	- เก็บรวบรวมข้อมูลร้านขายของเก่าตามขอบเขตการศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม และตรวจวัดกลิ่น เสียง น้ำเสีย - สรุปผลวิเคราะห์จากการออกข้อกำหนดกิจการร้านขายของเก่าในพื้นที่

กระบวนการ	แนวทางการประเมิน/หลักฐาน	ตัวอย่างหลักฐาน
4. การจัดทำข้อเสนอ มาตรการป้องกันแก้ไข ผลกระทบ	• มีเอกสารสรุปข้อเสนอมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบ (5 คะแนน) • มีเอกสารผลการรับฟังความคิดเห็นจากกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น รายงานการประชุม (5 คะแนน)	• ผลการประเมินผลกระทบฯ และร่างข้อเสนอมาตรการ • สรุปข้อเสนอมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบ • รายงานการประชุมจัดรับฟังความคิดเห็น
5. การนำไปใช้ประโยชน์/ การผลักดันสู่กระบวนการ ตัดสินใจ	มีการนำเสนอข้อมูลต่อผู้บริหาร อปท./ การประชุมสภาท้องถิ่น หรือ มีการนำเสนอข้อมูลต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือมีการนำไปใช้ประโยชน์ หรือเกิดการแก้ไขปัญหา (20 คะแนน)	เอกสารนำเสนอข้อมูลต่อผู้บริหาร อปท./ การประชุมสภาท้องถิ่น • ข้อตกลงให้ผู้ประกอบการปรับปรุงแก้ไข • เสนอร่างเทศบัญญัติที่มีการปรับปรุงมาตรการต่อท้องถิ่น
6. การติดตามตรวจสอบ และประเมินผล	มีแผนการดำเนินงานติดตามตรวจสอบประเมินผล หรือมีเอกสารสรุปผลการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบ (10 คะแนน)	ผลการติดตามตรวจสอบโดยอาศัยกลไก อสม. โดยรายงานผลไปยังกองสาธารณสุขฯ (ในกรณีที่พบว่าไม่ปฏิบัติตามมาตรการ จะมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขลงไปตรวจสอบให้คำแนะนำ และออกคำสั่งให้ปรับปรุงแก้ไข)

การประยุกต์ใช้ HIA เพื่อควบคุมกิจการต้นน้ำดื่มหยอดเหรียญ

กระบวนการ	แนวทางการประเมิน/หลักฐาน	ตัวอย่างหลักฐาน
1. กำหนดผู้รับผิดชอบ	- มีคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ หรือหนังสือมอบหมายผู้รับผิดชอบ หรือคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน (5 คะแนน) - หลักฐานการเข้ารับการอบรม หรือหลักฐานผลการดำเนินงาน HIA ของผู้รับผิดชอบ หรือคณะทำงาน เช่น ใบประกาศนียบัตร หนังสืออนุมัติ รายงานผลการดำเนินงาน (5 คะแนน)	- ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม หรือบุคลากรของ อปท. ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงาน HIA - ผู้รับผิดชอบของเทศบาลได้รับการอบรม HIA
2. การกำหนดเป้าหมาย การทำ HIA และจัดทำแผนการดำเนินงาน	- คัดเลือกประเด็น (2 คะแนน) - กำหนดเป้าหมายการทำ HIA (3 คะแนน) - แผนการดำเนินงาน (5 คะแนน)	- ทีมงานทบทวนข้อมูลเบื้องต้น จัดเวทีรับฟังความคิดเห็น โดยผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้ประกอบการ อสม. แกนนำชุมชน - จัดทำแผนการดำเนินการตามประเด็นที่ศึกษาข้อมูล และเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การประเมินผลกระทบ	- มีฐานข้อมูลสถานการณ์ปัญหาทั้งด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและด้านสุขภาพ/สาธารณสุข ในประเด็นที่คัดเลือก เช่น ในรูปแบบ Excel Dashboard หรือระบบฐานข้อมูลของ อปท. (20 คะแนน) - เอกสารสรุปผลการวิเคราะห์/คาดการณ์ผลกระทบที่อาจเกิดจากกิจการ/โครงการ/แผนงาน/นโยบาย ในประเด็นที่ทำการประเมิน (20 คะแนน)	- เก็บรวบรวมข้อมูลต้นน้ำดื่มหยอดเหรียญตามขอบเขตการศึกษา และสำรวจสุขลักษณะต้นน้ำดื่มหยอดเหรียญ - สรุปผลวิเคราะห์จากการออกข้อกำหนดกิจการต้นน้ำดื่มหยอดเหรียญ

กระบวนการ	แนวทางการประเมิน/หลักฐาน	ตัวอย่างหลักฐาน
4. การจัดทำข้อเสนอ มาตรการป้องกันแก้ไข ผลกระทบ	• มีเอกสารสรุปข้อเสนอมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบ (5 คะแนน) • มีเอกสารผลการรับฟังความคิดเห็นจากกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น รายงานการประชุม (5 คะแนน)	• ผลการประเมินผลกระทบฯ และร่างข้อเสนอมาตรการ • สรุปข้อเสนอมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบ • รายงานการประชุมจัดรับฟังความคิดเห็น
5. การนำไปใช้ประโยชน์/ การผลักดันสู่กระบวนการ ตัดสินใจ	มีการนำเสนอข้อมูลต่อผู้บริหาร อปท./ การประชุมสภาท้องถิ่น หรือ มีการนำเสนอข้อมูลต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือมีการนำไปใช้ประโยชน์ หรือเกิดการแก้ไขปัญหา (20 คะแนน)	• เอกสารนำเสนอข้อมูลต่อผู้บริหาร อปท./ การประชุมสภาท้องถิ่น • ข้อตกลงให้ผู้ประกอบการปรับปรุงแก้ไข
6. การติดตามตรวจสอบ และประเมินผล	มีแผนการดำเนินงานติดตามตรวจสอบประเมินผล หรือมีเอกสารสรุปผลการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบ (10 คะแนน)	เครือข่ายผู้ประกอบการ อสม. ตรวจสอบคุณภาพน้ำโดยใช้ชุดทดสอบภาคสนาม ๑11 เป็นประจำ

[illegible]

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย

- 📍 เลขที่ 88/22 ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000
- 🌐 <https://hia.anamai.moph.go.th/th>
- ☎ โทรศัพท 02 590 4190